

4. Ovcharova, R.V. (2001) Spravochnaia kniga sotsialnoho pedahoha. M.: Infra-M, 269.
5. Orzhekhovska, V.M. (1996) Profilaktyka pravoporushen sered nepovnolitnikh. K.: Lohos, 216.
6. Orzhekhovska, V.M. (1996) Pedahohichna profilaktyka deviantnoi povedinky nepovnolitnikh : oriientovana prohrama dlia ped. navch. zakl. Ukrainy. K. : Nauk. dumka, 41.
7. Sydorov, V. (2000) Sotsialna robota v Ukraini: pershi kroky. K.: Akademiia, 236.
8. Kharchenko, S.I. (2012) Robota sotsialnoho pedahoha z ditmy deviantnoi povedinky. Kharkiv: Osnova, 143.

ОСОБЕННОСТИ СОЦИАЛЬНОЙ РАБОТЫ С ДЕТЬМИ-СИРОТАМИ, ИМЕЮЩИМИ ПРОЯВЛЕНИЯ ДЕВИАНТНОГО ПОВЕДЕНИЯ

И.А. Чайка

Аннотация. В данной статье рассмотрена проблема девиантного поведения детей-сирот, в том числе причины ее возникновения и возможные способы преодоления, проанализированы некоторые роли социального педагога, которые являются весьма актуальными во время его работы с ребенком-сиротой, которая имеет проявления девиантного поведения, а также освещены некоторые особенности, которые должны быть учтены социальным педагогом во время коррекционной работы и процесса ресоциализации.

Ключевые слова: девиантное поведение, дети-сироты, социальные роли, особенности социальной работы, коррекция, ресоциализация.

FEATURES OF SOCIAL WORK WITH ORPHANS WHO HAVE MANIFESTATIONS OF DEVIANT BEHAVIOR

I.O. Chaika

Abstract. In this article the problem of deviant behavior orphans, including its causes and possible ways to overcome analyzed some of the role of social workers, which is very important during his work with orphans, which has displays of deviant behavior, and highlights some of the features to be considered a social teacher during the remedial work and the process of re-socialization.

Keywords: deviant behavior, orphans, social roles, especially social work, correction, re-socialization.

УДК 378.016:34

SYSTEM OF FOREIGN LANGUAGE PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE FOOD SCIENTISTS AND TECHNOLOGISTS IN UKRAINE

H.A. Cherednichenko, PhD, docent,

National University of Food Technologies, department of foreign languages for business and international cooperation

E-mail: gala-office2006@ukr.net

Annotation. Modern training of future engineers for food industry should focus on prospects of international cooperation and mobility of scientists, teachers and students within the global educational and scientific space. Bringing this training in line with the world standards of higher education reinforces the importance of foreign language communication component. The article discloses theoretical and methodological basis of the system of foreign language professional training of future food scientists and technologists in Ukraine.

The system of foreign language professional training for non-linguistic universities that is designed to ensure the formation of a professionally-speaking communicative competence of future food industry engineers and technologists at all levels of training: pre-university training, bachelor's level, master's level, postgraduate courses. The following techniques foster formation of foreign language competence of future food industry engineers: interpersonal communication, the

critical thinking, problem solving skills, decision making; computer presentations; working in the computer lab with a variety of electronic applications, Internet technology (testing online, work with Internet programs, chats, wikis, blogs); case-study (case method), role-playing and simulation games; project work, blended learning

Key words: *future engineers for food industry, system, foreign language professional training*

Introduction. Food industry is one of the largest and most important industries of Ukraine. Sustainability of the economy and its security, development of domestic and foreign markets, and the standard of living depend on the level of its development. To develop food industry and to ensure its profitability a country requires quality trained professionals able to provide the growing needs of the consumer and producer industry.

Modern conditions of food enterprises' activity in the domestic and foreign markets impose high demands on the level of training of professionals for food industry. Modern professionals must have profound knowledge of the subjects in humanitarian and social-economic, mathematical and natural sciences, vocational and practical training, have professional and practical skills, which will become an important basis for professional solution of specific situations at work that are routinely resolved at various food industry companies in both Ukrainian and a foreign language.

Modern training of future engineers for food industry should focus on prospects of international cooperation and mobility of scientists, teachers and students within the global educational and scientific space. Bringing this training in line with the world standards of higher education reinforces the importance of foreign language communication component. Communication in foreign languages is considered by the members of the European Commission, the Council and the European Parliament as one of eight key competences that are formed in the training process.

Analysis of recent researches and publications. The scientific works of A. Petrashchuk, L. Chernovaty, T. Dudley-Evans, T. Hutchinson, M. St John, A. Waters, C Wrangham-Briggs and others are devoted to the problems of formation of foreign language content for specific purposes. The problem of training of engineers in Ukraine and abroad was studied by many researchers. E. Kovalenko studied vocational training technique of future engineers, M. Lazarev studied simulation content of general engineering disciplines, E. Luzyk researched general scientific training of engineers, Alexander Romanovsky studied preparation of engineers to management activities, P. Yakovyshyn studied methods of analysis and synthesis of mechanisms and machines in the training of future professionals, A. Diomin studied technology of selection of training content of engineering disciplines and others.

Purpose of the article is to disclose theoretical and methodological basis of the system of foreign language professional training of future food scientists and technologists in Ukraine.

Methods. Oxford Placement Test (Allen, 2004), which is a valid and reliable test and a highly effective instrument in grouping participants, was used to evaluate students' skills. The test and its criteria for placement were used to appropriately place learners in relevant proficiency levels. In addition to the placement test, the survey «Are satisfied with the level of your foreign language skills» was developed and given to students.

Results and Discussion. The research was conducted on the base of the National University of Food Technologies. National University of Food Technologies (NUFT) is a powerful educational complex, known and deeply respected not only in Ukraine but also abroad. It is Ukraine's only higher technical educational institution, which trains highly qualified specialists in different educational levels - from bachelor to PhD. It has 215 educational programs for the food, meat, dairy, confectionary, fat, pharmaceutical, perfumery and many other industries.

The results of the survey show an insufficient level of development of foreign language training at 71.8% (of 1569) students of the National University of Food Technologies. There was a low level of pragmatic, strategic, linguistic, socio-cultural and intercultural competences. Poor performance of foreign language training of future engineers of food industry necessitates a fundamental modernization of its achievements on the basis of domestic and foreign pedagogy.

Currently, foreign language training of future engineers is carried out at all levels of education. The discipline "ESP" at every level of the system is determined by the number of academic credits, which the student must get. Most of the national universities of Ukraine traditionally have in

curricula discipline ESP within 5 credits ECTS or 180 hours of study, including self-study work. In general, students have two hours per week during the 1st year of studies with an exam in the end. 2 hours per week on average for a group of 15 students mean 6 minutes a week per one student. For 6 minutes a week, students have to learn to communicate foreign language provided a very low input school level.

When they enter the Master's level students must pass an entrance exam in ESP. The curricula of some universities contain 1-2 ECTS credits of ESP at Master's level.

After graduation Master's level someone wishing to be engaged in postgraduate studies must also pass the exam in a foreign language. Doctoral students study a foreign language during the first year of the studies and after that have a (candidate) examination.

So, we can see the lack of consistency in the foreign language training of future engineers the food industry, as well as inconsistencies in the programs and plans of the universities that train such specialists.

That's why there is a need for fundamental research, which would contain theoretical and methodological guidelines for the development of foreign language professional competence of future engineers. It is necessary to create an integrated educational system that provides an optimal combination of traditional and innovative approaches for developing foreign language professional competence of future engineers, using innovation experience of interdisciplinary scientific research, specially-organized self-study work, quantitative and methodical intensification of the process of language learning.

In connection with the current trends in the development of education, the staff of the Department of Foreign Languages of the National University of Food Technologies has developed a system of foreign language professional training for non-linguistic universities that is designed to ensure the formation of a professionally-speaking communicative competence of future food industry engineers and technologists at all levels of training: pre-university training, bachelor's level, master's level, postgraduate courses.

Pre-university preparation is the introductory stage for general foreign-language training.

Bachelor's program is the first stage of professional foreign language training.

Master's program is the second stage of professional foreign language preparation.

Postgraduate program is the third stage of professional foreign language training.

Faculty training for teaching staff is the fourth stage of professional foreign language training.

This system is based on the competence approach to teaching foreign languages and is consistent with the recommendations of Ukrainian and international documents. The idea of joint development of food science and foreign language education at higher institutions, the use of professional expertise as the basis for foreign language education permeates all activities announced in the Bologna Declaration. The purpose of this interaction is to preserve the cultural and linguistic wealth of Europe, which is based on inherited traditions of diversity, promotes innovation potential, social and economic development through strengthening cooperation between the European non-linguistic universities.

The aim of the system is to develop:

Communication skills (i.e., oral and written communication, listening, interviewing, etc.)

• Demonstrate the use and practice of different levels of oral and written communication skills. This includes such skills as writing technical reports, letters and memos; communicating technical information to a non-technical audience; and making formal and informal presentations.

Along with communicative skills other important skills are being developed during foreign language training. They are:

Critical thinking/problem solving skills (i.e., creativity, common sense, resourcefulness, scientific reasoning, analytical thinking, etc.)

• Be able to develop a process for solving and preventing reoccurrences of ill-defined problems; know how to use library and internet resources to search for quality information, and solve a problem; and make thoughtful recommendations.

• Apply critical thinking skills to new situations. Professionalism skills (i.e., ethics, integrity, respect for diversity)

• Commit to the highest standards of professional integrity and ethical values.

- Work and/or interact with individuals from diverse cultures.

Life-long learning skills

- Explain the skills necessary to continually educate oneself.

Interaction skills (i.e., teamwork, mentoring, leadership, networking, interpersonal skills, etc.)

- Work effectively with others.
- Provide leadership in a variety of situations.
- Deal with individual and/or group conflict.

Information acquisition skills (i.e., written and electronic searches, databases, Internet, etc.)

- Independently research scientific and nonscientific information.
- Competently use library resources.

Organizational skills (i.e., time management, project management, etc.)

- Manage time effectively.
- Know how to facilitate group projects as well as be a good team member.
- Handle multiple tasks and pressures.

To achieve the purpose of our research the system of language material selection was developed, communicative creative tasks and professionally focused role play situations and case-studies were developed, interaction of students during problem-solving tasks in the collective, pair and individual work was organized provided in terms of subject-subject relationship, first, between teacher and students, and, secondly, between the students.

Bachelor's level. The main goal of educational program of the foreign language course for food technology engineers at the first stage of professional foreign language training is to increase the initial level of foreign language skills achieved at the previous stage of education and to master the necessary and residual level of communicative competence for the solution of social and communicative tasks in different areas of social, cultural, professional and scientific areas when dealing with foreign partners, and for further life-long learning. Learning a foreign language is also designed to ensure:

- increased ability to self-education;
- development of cognitive and research skills;
- development of information culture;
- expanding the horizon and increasing the general culture of students;
- promotion of tolerance and respect for cultural values of different countries and peoples.

To achieve these goals, it is necessary to apply the following types of educational technologies: communicative, interactive, intensive, problem-solving, project.

The following forms of classes are widely used:

- Presentations;
- Work in a computer class with various multimedia programs;
- Internet technologies (online testing, work with Internet programs, chat rooms, wikis, blogs);
- Case-study (case method), role-playing and simulation games;
- Projects.

The listed technologies assume:

• interpersonal communication, the acquisition of own produced experience, knowledge and skills;

- critical thinking, problem solving skills, decision making;
- Creativity: open mind, ability to see the phenomenon from different points of view, different directions and variability of thinking, searching for different, equally correct decisions regarding one situation.

Examples of interactive forms and methods of conducting classes:

Imitating technologies: role-playing and business games, application of technology for development of critical thinking through reading and writing, situation-case (method of analysis of concrete situations).

Non-imitating technologies: discussion.

All techniques are supported by the use of various methods of teaching: the method of critical thinking, the project method, the case-study method, the communicative method, the grammatical-transfer method.

Master's degree. The aim and task of the second stage of professional foreign language training is the ability to use a foreign language for educational, professional and research activities, to research foreign experience in professional area and to expand intercultural communication. The requirement for the level of foreign language at this stage of training is the ability to use a foreign language in situations of professional foreign-language communication, as well as in situations related to problems of research activity.

Thus, teaching a foreign language during a master's program assumes that students have a high level of language proficiency, and taking into account also the scarce number of hours given for this discipline, teaching is based on the use of blended learning with the case-study and problem-solving method.

Postgraduate study. The task of the third stage of professional foreign language training is mastering foreign language and using it professionally in the scientific field in all types of oral and written communication. The discipline requirement at this level is the ability to understand and translate texts on the specialty with a dictionary and without a dictionary, and also to make a monologue message about the specialty and research work. Teachers use grammar-translation and lexical-transfer methods for teaching post-graduate students to translate scientific and technical texts, interactive methods, project methods, problem-solving methods, case-study.

Along with core courses the department of foreign languages of NUFT developed elective course with the aim of increasing a foreign language level for free communication in a multi-ethnic intercultural educational space and developing language vocabulary in specific areas of food industry, such as «Communication skills in English», «Business English for food technologists», «English for Bread-making».

Conclusion. Current requirements to training specialists in food science force them to take active part in all processes of globalization, intercultural professionally oriented communication, to develop communicative ability in the fields of professional and situational communication, oral and writing skills, practical skills of foreign language in various professional situations; and be able to master the latest professional information through foreign sources. All this increases demand for qualified graduates who are fluent in two or more foreign languages, including the language of international communication through learning ESP.

Список використаних джерел:

1. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти : вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. укр. видання С. Ю. Ніколаєва. – К. : Ленвіт, 2003. – 273 с.
2. Програма з англійської мови для професійного спілкування. Колектив авторів: Г. Є. Бакаєва, О. А. Борисенко та ін. - К. : Ленвіт, 2005 - 119 с.
3. Теорія і практика формування іншомовної професійно орієнтованої компетентності в говорінні у студентів нелінгвістичних спеціальностей: Колективна монографія./ Заг. і наук. ред. Бігич О. Б.- К. : Вид. центр КНЛУ, 2013. - 383 с.
4. Чередніченко Г. А., Вікторова Л.В., Шапран Л.Ю., Куниця Л.І. Навчання професійного іншомовного спілкування студентів: Монографія. – Київ: Інкос-Видавництво, 2013. – 464 с.
5. Byram M. Investigating Cultural Studies in Foreign Language Teaching / M. Byram – Clevedon, Phil.:Multilingual Matters ltd., 1991. – 219 p.
6. Handbook. How to implement best practice in language learning. [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.yell-project.eu/uploads/documents/DEVELOPMENT%20WP/MP3/book_yell-ENG-22-08-2011.pdf
7. Müller-Hartmann A. The role of tasks in promoting intercultural learning in electronic learning networks / Andreas Müller-Hartmann // Language Learning & Technology. –2000. – № 4 (2). – P. 129–147.
8. O'Down R. Understanding the «other side»: Intercultural learning in a Spanish-English e-mail exchange // Language Learning and Technology. – 2003. – № 7 (2). – P. 118–144.

References

1. Nikolaeva, S. Yu. ed. (2004). Zahalnoyevropeyski rekomendatsiyi z movnoyi osvity: vyvchennya, vykladannya, otsynuyvannya [Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment]. Kyiv: Lenvit, 273.
2. Bakaeva, G., Borisenko O. (2005). Prohrama z anhliyskoyi movy dlya profesiynoho spilkuvannya [Syllabus in English for professional communication]. Kyiv: Lenvit, 119.
3. Cherednichenko H. A., Viktorova L.V., Shapran L.Yu., Kunytsya L.I. (2013) Navchannya profesiynoho inshomovnoho spilkuvannya studentiv [Teaching students professional foreign language communication]. Monograph. Kyiv: Inkos, 464.
4. Byram M. (1991). Investigating Cultural Studies in Foreign Language Teaching. Clevedon, Phil.: Multilingual Matters Ltd., 219.
5. Handbook. How to implement best practice in language learning. Available at: http://www.yell-project.eu/uploads/documents/DEVELOPMENT%20WP/WP3/book_yell-ENG-22-08-2011.pdf
6. Müller-Hartmann A. The role of tasks in promoting intercultural learning in electronic learning networks [Text] / Andreas Müller-Hartmann // Language Learning & Technology. – 2000. – № 4 (2). – P. 129–147.
7. O'Down R. Understanding the «other side»: Intercultural learning in a Spanish-English e-mail exchange [Text] / O'Down R. // Language Learning and Technology. – 2003. – № 7 (2). – P. 118–144.

СИСТЕМА ИНОЯЗЫЧНОЙ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ ИНЖЕНЕРОВ-ТЕХНОЛОГОВ ПИЩЕВОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ В УКРАИНЕ

Г.А.Чередниченко

Аннотация. Современная подготовка будущих инженеров-технологов пищевой промышленности основывается на перспективах международного сотрудничества и мобильности ученых, преподавателей и студентов в рамках глобального образовательного и научного пространства. Приведение этой подготовки в соответствие с мировыми стандартами высшего образования подчеркивает важность изучения иностранного языка. В статье раскрываются теоретические и методологические основы системы иноязычной профессиональной подготовки будущих инженеров-технологов пищевой промышленности в Украине.

Система иноязычной профессиональной подготовки в неязыковых вузах создана для обеспечения формирования иноязычной профессиональной коммуникативной компетентности будущих инженеров-технологов пищевой промышленности на всех уровнях обучения: довузовская подготовка, уровень бакалавра, степень магистра, аспирантура. Следующие методы способствуют формированию иноязычной компетентности будущих инженеров пищевой промышленности: межличностная коммуникация, критическое мышление, решение проблем, принятие решений; компьютерные презентации; работа в компьютерной лаборатории с различными электронными приложениями, интернет-технологии (тестирование в Интернете, работа с мультимедийными программами, чатами, вики, блоги), кейс-стади, ролевые и имитационные игры; проектная работа, смешанное обучение.

Ключевые слова: будущие инженеры-технологи пищевой промышленности, система иноязычной подготовки.

СИСТЕМА ІНШОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ТЕХНОЛОГІВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ В УКРАЇНІ

Г.А.Чередніченко

Анотація: Сучасна підготовка майбутніх інженерів-технологів харчової промисловості ґрунтується на перспективах міжнародного співробітництва та мобільності вчених, викладачів і студентів в рамках глобального освітнього і наукового простору. Приведення цієї підготовки відповідно до світових стандартів вищої освіти підкреслює важливість вивчення іноземної мови. У статті розкриваються теоретичні та методологічні основи системи іншомовної професійної підготовки майбутніх інженерів-технологів хар-

чової промисловості в Україні.

Система іншомовної професійної підготовки в немовних вузах створена для забезпечення формування іншомовної професійної комунікативної компетентності майбутніх інженерів-технологів харчової промисловості на всіх рівні навчання: довузівська підготовка, рівень бакалавра, ступінь магістра, аспірантура. Наступні методи сприяють формуванню іншомовної компетентності майбутніх інженерів харчової промисловості: міжособистісна комунікація, критичне мислення, вирішення проблем, прийняття рішень; комп'ютерні презентації; робота в комп'ютерній лабораторії з різними електронними додатками, інтернет-технології (тестування в Інтернеті, робота з мультимедійними програмами, чатами, вікі, блогу), кейс-стаді, рольові та імітаційних ігри; проектна робота, змішане навчання.

Ключові слова: майбутні інженери-технологи харчової промисловості, система іншомовної підготовки.

УДК 159.922.8: 159.923.2

ДИНАМІКА ЦІННІСНО-МОТИВАЦІЙНОЇ СФЕРИ В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ

А.В. ШАМНЕ, доктор психологічних наук, професор кафедри соціальної роботи та психології
НУБІП

E-mail: shamne@ukr.net

Д.В. ГРИЦЕНКО, студент першого курсу магістратури спеціальності «Педагогіка вищої школи» гуманітарно-педагогічного факультету **НУБІП**

E-mail: spiderpig666satan@gmail.com

Анотація: Стаття присвячена аналізу ціннісних орієнтацій і ціннісно-мотиваційних конфліктів в юнацькому віці. Розглянуто їх значення у ціннісно-мотиваційній регуляції поведінки учнівської молоді – старшокласників (16-17 рр.) і студентів – магістрів (21-23 рр.). Визначено відмінності усвідомлення значущості і доступності ціннісних орієнтацій у представників цих вікових груп. Статистично значущих відмінностей у рівні дисоціації мотиваційної сфери і особливостях самоставлення у старшокласників і студентів не виявлено. Натомість група студентів-магістрів має більш високий рівень інтернального локусу контролю. Визначено, що період раннього юнацького віку (старшокласники) є чутливим до формування пізнавального компонента ціннісних орієнтацій, а період старшого юнацького віку – до формування емоційного компонента ціннісних орієнтацій (студенти). У старшому юнацькому віці ціннісні орієнтації набувають функцію джерела мотивування і смислоутворення. Внутрішні конфлікти особистості зумовлюють інтеграцію «образу Я» з ціннісно-мотиваційною сферою і регулюють становлення внутрішнього локусу контролю («Я-мотивація») студентів. Сформульовано психолого-педагогічні рекомендації щодо гармонізації ціннісно-мотиваційної сфери особистості у юнацькому віці.

Ключові слова: ціннісні орієнтації, ціннісно-мотиваційні конфлікти, локус контролю, особистість, дорослішання, юнацький вік.

Ціннісно-мотиваційна система є складним утворенням самосвідомості особистості, яке протягом підлітково-юнацького віку поступово інтегрується у відповідну структуру, що відображає усвідомлене ставлення молоді до себе і соціальної дійсності [2; 5; 7].

Актуальність (Introduction) вивчення ціннісно-мотиваційної системи у юнацькому віці зумовлена тим, що вона тісно пов'язана з активацією (регуляцією) поведінки і діяльності особистості, і є важливим критерієм моральної та громадської спрямованості особистості. Ціннісно-мотиваційна регуляція поведінки і діяльності, що складається в процесі соціалізації, виявляється центральною ланкою процесу самовизначення особистості, вона нерозривно пов'язана із самореалізацією і самоствердженням.

Метою дослідження є вивчення динаміки ціннісно-мотиваційної сфери і ролі внутріш-